

სარაგაულის მუნიციპალიტეტის
ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმა
სარაგაულის მუნიციპალიტეტის
მუნიციპალიტეტი: სარაგაული
ქვეყანა: საქართველო

წინამდებარე გეგმა მომზადებულია ევროკომისიის ინიციატივა „მერები ეკონომიკური ზრდისთვის“ ტექნიკური მხარდაჭერით.

სარაგაული
მარტი 2020

Formatted: Indent: Left: 0", Right: -0.04", Space After: 0 pt, Line spacing: single

Formatted: Right: -0.04", Space After: 0 pt, Line spacing: single

მერის მიმართვა

~~საქართველოს მთავრობის განცხადებით, მთავრობის მიერ...~~

შესაძლებლობა მიეცა ჩართულიყო ევროკავშირის ინიციატივაში „მერები ეკონომიკური ზრდისთვის“ (M4EG). აღნიშნული ინიციატივის ფარგლებში ექსპერტთა გამოცდილების გაზიარებით და მეთოდოლოგიის გათვალისწინებით მომზადდა ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის 2020-2021 წლების ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების სამოქმედო გეგმა (LEDP), რომელიც მიზნად ისახავს სისტემური ცვლილებების მოხდენას ადგილობრივი

ეკონომიკის ხელშეწყობისათვის.

ჩვენთვის დიდი პატივი და ამავდროულად პასუხისმგებლობაა ევროკავშირთან თანამშრომლობა, რადგან ვაცნობიერებთ მმართველობის იმ პრინციპების მნიშვნელობას, რომლებიც უკვე წარმატებით დაინერგა და განხორციელდა ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში. მიგვაჩნია და გვეიმედება, რომ აღნიშნული გამოცდილების გაზიარება ჩვენთვის ადგილობრივი ეკონომიკის გაძლიერების ერთ ერთი გარანტი იქნება.

~~სამოქმედო~~ გეგმის მომზადების პროცესში, ყველა ეტაპზე, თვითმმართველობის წარმომადგენლებთან ერთად აქტიურად იყვნენ ჩართული ბიზნეს და სამოქალაქო სექტორების წარმომადგენლები, რაც დოკუმენტს კიდევ უფრო ღირებულს და საპასუხისმგებლოს ხდის. შესაბამისად, მაქსიმალურ ძალისხმევას მოვახმართ ~~სამოქმედო~~ გეგმაში გაწერილი ღონისძიებების სრულყოფილად შესრულებას და სტრატეგიული მიზნების მიღწევას.

მადლობას ვუხდით ყველა იმ დაინტერესებულ პირს, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების და ბიზნეს სექტორის წარმომადგენლებს რომლებიც ჩართულნი იყვნენ გეგმის შემუშავების პროცესში. ~~ასევე, მადლობას ვუხდით ევროკავშირის ინიციატივას „მერები ეკონომიკური ზრდისთვის“ სამდიონოს გეგმის შემუშავების პროცესში გაწეული მხარდაჭერისათვის.~~ ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი თვითმმართველობისა და ჩემი სახელით გამოვთქვავ მზაობას, რომ „მერები ეკონომიკური ზრდისთვის“ (M4EG) კერძო და არასამთავრობო სექტორთან მჭიდრო თანამშრომლობით განვახორციელებთ სამოქმედო გეგმაში გაწერილ ღონისძიებებს, რითაც შევქმნით ბიზნესისათვის ხელსაყრელ პირობებს, თანხების ინვესტირებით მოვახდენთ კვალიფიციური კადრების გადამზადებას, შევქმნით ეკონომიკისათვის მნიშვნელოვან ინფრასტრუქტურას და განვახორციელებთ მარკეტინგულ ღონისძიებებს.

ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის მერი
ნიკოლოზ თოფურაძე

დოკუმენტი საჯარო და ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული პირთათვის.

გეგმის ასლის მისაღებად, გთხოვთ მიმართოთ:

სახელი: ჯაბა ბერაძე;

თანამდებობა: ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკისა და ქონების მართვის სამსახურის უფროსი;

მისამართი: ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის, 9 აპრილის ქ.#15;

ტელეფონი: (+995 558 78 54 55)

ელ-ფოსტა: kharagauli.gov.ge

ვებ-გვერდი: <http://kharagaulinews.gov.ge/>

|

1. მოკლე შეჯამება

ხარაგაული მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმა **(LED)** შემუშავებულია ევროკავშირის ინიციატივა „მერები ეკონომიკური ზრდისათვის“ ფარგლებში. იგი მიმართულია მუნიციპალიტეტში ეკონომიკური აქტივობების ზრდის, განვითარებისა და დასაქმების ხელშეწყობისაკენ.

გეგმის შემუშავების პროცესში განხორციელდა ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის განვითარების პოტენციალის სიღრმისეული კვლევა, რომელმაც გამოავლინა განვითარების ყველაზე დიდი შესაძლებლობების მქონე სამი სექტორი: ტურიზმი, ბუნებრივი წიაღისეული და სოფლის მეურნეობა. ასევე გამოვლინდა სუსტი მხარეებიც, როგორებიცაა: ფინანსებზე წვდომის სირთულე, დაბალ-კვალიფიციური ადამიანური რესურსი და უმუშევრობის მაღალი დონე. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარების ხელშეშლელი ფაქტორებიდან აღსანიშნავია მძიმე სოციალური მდგომარეობა, უმუშევრობის მაღალი მაჩვენებელი, **დასახვეწი—გასაუმჯობესელი ინფრასტრუქტურა** და სერვისები.

შემუშავდა მუნიციპალიტეტის განვითარების საერთო ხედვა, რომელიც გულისხმობს კარგი—მმართველობის, ახალი—ინვესტიციების—მოზიდვით, ინოვაციების, თანამედროვე მუნიციპალიტეტის განვითარებას ტურისტული ინფრასტრუქტურითა და დივერსიფიცირებული ეკონომიკით. ტექნოლოგიების, განათლების, ტურიზმის, სოფლის მეურნეობისა და გადამამუშავებელი მრეწველობის შესაძლებლობების განვითარებით ხელსაყრელი ბიზნეს გარემოს შექმნას, რაც საერთო ჯამში უზრუნველყოფს ეკონომიკურ ზრდასა და მოსახლეობის დასაქმებას.

მიზნების მისაღწევად დაისახა **სეზონური ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების** არსებულ ქონებაზე ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრის შექმნა. ხარაგაულში წარმოებული პროდუქციის ყოველწლიური ფესტივალებისა და სახალხო დღესასწაულის მოწყობა. ტურისტებისათვის მიმზიდველი ინფრასტრუქტურული ობიექტების მოწყობა. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ტურისტული პოტენციალის მქონე ღირსშესანიშნაობების ინვენტარიზაცია, სტარტაპებისა და არსებული ბიზნესის ხელშეწყობა ახალი საწარმო-საოფისე ფართების ხელმისაწვდომობის ზრდა. ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობი ღონისძიებების გატარება. საინფორმაციო/საკონსულტაციო ცენტრის შექმნა.

ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი მზადაა გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების ძირითადი ნაწილის საკუთარი ბიუჯეტიდან დასაფინანსებლად, ამასთან ღონისძიებების ნაწილი შესრულდება სახელმწიფო, სამოქალაქოდა კერძო სექტორის ჩართულობით და ფინანსური თანამონაწილეობით. ამასთან ნაწილი აქტივობები დაგეგმილია დონორის მოძიების იმედად და აუცილებელია, **გერმანიის მთავრობის** და **საერთაშორისო მონიტორინგის ცენტრის** დახმარებით დაფინანსდეს.

Commented [MOU1]: აქ მოცემული ხედვა, მიზნები, აქტივობები პირდაპირ უნდა გადმოკოპირდეს მე-8 და მე-9 თავებიდან.

Commented [MOU2]: მნიშვნელოვანი დასკვნები დაფინანსების შესახებ უნდა იყოს ციფრებში

Formatted: Georgian, Do not check spelling or grammar

Formatted: Georgian, Do not check spelling or grammar

2. შინაარსი

მერის მიმართვა

1. შემაჯამებელი შინაარსი

2. სარჩევი

3. ცხრილები, გრაფიკები და შემოკლებები

4. გეგმის შესავალი

5. ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმის შემუშავების პროცესი

6. ადგილობრივი ეკონომიკური ანალიზი

6.1 ადგილობრივი ეკონომიკური სტრუქტურის ანალიზი

6.2 ადგილობრივი თანამშრომლობა და ქსელური კავშირები

6.3 ბიზნესსადმი მეგობრული, გამჭვირვალე და კორუფციისგან თავისუფალი ადმინისტრაცია

6.4 ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა

6.5 მიწა და ინფრასტრუქტურა

6.6 მარეგულირებელი და ინსტიტუციური ჩარჩო

6.7 უნარები და ადამიანური კაპიტალი, ინკლუზიურობა

6.8 გარე პოზიციონირება და მარკეტინგი

7. ძლიერი და სუსტი მხარეების, შესაძლებლობებისა და საფრთხეების (SWOT) ანალიზი

8. ხედვა და მიზნები (მათ შორის, მოსალოდნელი შედეგები)

9. სამოქმედო გეგმა

10. დაფინანსების სქემა

11. მონიტორინგის დეტალური აღწერა და მონიტორინგის გეგმა

დანართები

დანართი 1. ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმის შემუშავების პროცესი - სავალდებულო

დანართი 2. მონაცემები მუნიციპალიტეტის შესახებ

დანართი 3. გამოკითხვები და შეფასებები ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმისთვის

3. ცხრილები, გრაფიკები, დანართები და აბრევიატურები

3.1. ცხრილები

ცხრილი N1 - საწარმოთა კლასიფიკაცია ეკონომიკური საქმიანობის და ზომის

ცხრილი 2. დაფინანსების სქემა33

ცხრილი 3. ქმედებების შიდა მონიტორინგის გეგმა35

3.2 აბრევიატურები

M4EG - მერები ეკონომიკური ზრდისთვის

LEDP - ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმა

შშმ - შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე

ა(ა)იპ - არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი

სსიპ - საჯარო სამართლის იურიდიული პირი

SWOT - ძლიერი და სუსტი მხარეები, შესაძლებლობები და საფრთხეები

4. გეგმის შესავალი

— ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის მერია 2019 წლის 25 მარტს შეურთდა ევროკავშირის ინიციატივას „მერები ეკონომიკური ზრდისთვის“ და გამოთქვა მზადყოფნა მჭიდროდ ითანამშრომლოს **სს** ბიზნესთან და სამოქალაქო საზოგადოების თემებთან, ხელი შეუწყოს **სს** მდგრადი და ინკლუზიური ადგილობრივი ეკონომიკური ზრდის დაჩქარებას, განვითარებას და საუშაო ადგილების შექმნას.

— ინიციატივაში „მერები ეკონომიკური ზრდისთვის“ — ჩართვა ხარაგაულის მუნიციპალიტეტისათვის მნიშვნელოვანია, როგორც მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისა და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის, ისე საზოგადოების კეთილდღეობის მიღწევისა და ცხოვრების დონის ამაღლებისათვის. მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმის ჩამოყალიბება, რომელიც ნაწილობრივ ადგილობრივი ბიუჯეტიდან დაფინანსდება ადგილობრივი პარტნიორობის, დაინტერესებული მხარეების, მათ შორის განსაკუთრებით ეკონომიკური აქტივობების ჩართვის გზით, დაფუძნებული საჯარო-კერძო სექტორების დიალოგის პრინციპებზე, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ხარაგაულის ეკონომიკის დივერსიფიკაციისათვის. გეგმის განხორციელება ხელს შეუწყობს მუნიციპალიტეტში ეკონომიკურ ზრდას, განვითარებას და დასაქმებას.

— წინამდებარე ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმა შემუშავდა სპეციალურად „მერები ეკონომიკური ზრდისთვის“ ინიციატივისთვის. **გეგმის შემუშავების პროცესში მოხდა დაინტერესებული მხარეების გამოვლენა და ჩართულობა. ეს ის** არის ინიციატივის „მერები ეკონომიკური ზრდისთვის“ სტანდარტების თანახმად, ინიციატივის სამდივნოს მიერ მოწოდებული მეთოდოლოგიის შესაბამისად, კერძო და საჯარო სექტორთან მჭიდრო დიალოგით შექმნილი გეგმა, რომელიც ფოკუსირებულია კერძო სექტორის განვითარებაზე, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ეკონომიკური ზრდა, განვითარება და დასაქმება.

დოკუმენტი **ჩხმჩანება**, — თანხედრამია მუნიციპალიტეტის 2019-2021 წლების პრიორიტეტების დოკუმენტთან და საქართველოს სოციალური-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიასთან „საქართველო 2020“. **გეგმა მოიცავს საჭირო დაფინანსების წყაროებს. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების 70%-ს დააფინანსებს საკუთარი ბიუჯეტიდან თუმცა აუცილებელი იქნება მუშაობის გააქტიურება დაფინანსების გარე წყაროების (უცხოური თუ კერძო ინვესტიციები) მოსაძიებლად.**

— ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს საქართველოს ცენტრალურ ნაწილში. მუნიციპალიტეტს დასავლეთით საზღვრება ზესტაფონისა და ბაღდათის მუნიციპალიტეტები, სამხრეთით ბორჯომის, აღმოსავლეთით ხაშურის, ჩრდილოეთით კი ჭიათურისა და საჩხერის მუნიციპალიტეტები. მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ცენტრია დაბა ხარაგაული, რომელიც საქართველოს დედაქალაქიდან თბილისიდან დაშორებულია 198 კილომეტრით (2 სთ და 40 წუთის სავალი დროით) რკინიგზით 160 კილომეტრით (2 სთ და 20 წუთის სავალი დროით). იმერეთის რეგიონული ცენტრიდან, ქალაქ ქუთაისიდან დაშორებულია 63 კილომეტრით (1 სთ და 10 წუთის სავალი დროით) რკინიგზით 55 კილომეტრით (50 წუთის სავალი დროით). მუნიციპალიტეტის მდებარეობს ზღვის დონიდან 285 — 2,642 (საშუალოდ 420) მ. მუნიციპალიტეტში შედის 20 ადმინისტრაციული ტერიტორიული ერთეული. ტერიტორია მთააგორიანია. კლიმატი სუბტროპიკული. ზამთარი ზომიერად ცივია, ზაფხული შედარებისთ გრილი. მუნიციპალიტეტის ფართობია 91.3 (ათასი) ჰა. წლიური ნალექიანობა არის 1200-1800მმ. მთლიანი ტერიტორიის 180 კვ. კმ უჭირავს მთიან ადგილებს. მუნიციპალიტეტის ყველაზე

Commented [MOU3]: დასამატებელია: ადგილობრივი ბიუჯეტიდან გეგმის განხორციელებისათვის გამოყოფილი სახსრების მოცულობა / დაფინანსების წილი.

Commented [MOU4]: მნიშვნელოვანი დასკვნები დაფინანსების შესახებ უნდა იყოს ციფრებში

მწიფე ხეხეობის მრავალფეროვნების განვითარების მიზნით, საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების დარგების მეშვეობით უნდა განხორციელდეს მრავალმხრივი მონიტორინგული აქტიურობები.

~~გრაფიკი 1. მუნიციპალიტეტში მცხოვრები მოსახლეობის რაოდენობა (სა. სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცე).~~

5. ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმის შემუშავების პროცესი

ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმის შემუშავების პროცესი წარმოადგენს ინიციატივის მქონე ეკონომიკური ზრდისათვის “სტანდარტების, მოწოდებული სახელმძღვანელო დოკუმენტებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად. ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმის შემუშავებისას მერის უშუალო ჩართულობით მოხდა ადგილობრივ ხელისუფლების, ბიზნეს სექტორსა და სამოქალაქო საზოგადოებას შორის კონსულტაციების გამართვა, ინიციატივის კონცეფციის გაცნობა, ჩატარდა შეხვედრები ეკონომიკური აქტიორების ცალკეული სექტორებთან, საჭიროებების გამოვლენის, პარტნიორული ურთიერთობების ჩამოყალიბებისა და ერთობლივი ღონისძიებების დაგეგმვის მიზნით.

რეკომენდაციების შესაბამისად, გეგმის შემუშავების პროცესში სხვადასხვა დაინტერესებული ჯგუფების ჩართვის მიზნით, ასევე შეიქმნა ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების პარტნიორობა, რომელიც აქტიურად მონაწილეობდა ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების გეგმის შემუშავების ყველა ეტაპზე. განიხილავდა და შენიშვნებს გამოთქვამდა სამუშაო ჯგუფის მიერ დამუშავებულ მასალებზე. ~~მუნიციპალიტეტის მერმა დანიშნა ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების ოფიცერი და ჩამოაყალიბა გეგმის შემუშავებელი სამუშაო ჯგუფი. ოფიცერი, სამუშაო ჯგუფი და მთლიანი პარტნიორობა მუდმივ კოორდინაციაში იყო ერთმანეთთან და ხდებოდა მიღწეული პროგრესის რეგულარული განცობა. პარტნიორობის წევრები არიან კერძო სექტორისა და ბიზნეს ასოციაციების წარმომადგენლები. პარტნიორობა დაკომპლექტებულია კერძო სექტორისა და ასოციაციის 9, ასევე მუნიციპალიტეტის 5 წარმომადგენლისაგან. პარტნიორობის წევრთა აბსოლუტური უმრავლესობა კერძო და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლები არიან. გადაწყვეტილებები მიიღებოდა კონსენსუსის გზით, უმრავლესობის მოსაზრების გათვალისწინებით. პარტნიორობა დაკომპლექტებულია ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტული ეკონომიკური სექტორების წარმომადგენლებისაგან და ეკონომიკური პროფილის არასამთავრობო ორგანიზაციებისაგან.~~

ჩატარდა შეხვედრები მცირე ბიზნესის წარმომადგენლებთან სხვადასხვა ეკონომიკური სექტორების მიხედვით შერჩეულ ფოკუს ჯგუფებთან. 1 გაფართოებული შეხვედრა მუნიციპალიტეტში მოქმედი ფინანსური ინსტიტუტების, საჯარო სექტორის და საშუალო ბიზნესის წარმომადგენლებთან. 1 შეხვედრა სკოლის მოსწავლეებსა და მუნიციპალიტეტის საბჭოს წევრებთან. შეხვედრების მიმდინარეობისას დამსწრე პირებს ეთხოვათ ანკეტური კითხვარების შევსება, კითხვარები შემუშავებული იქნა ინიციატივის სამდივნოს მიერ მოწოდებული მეთოდოლოგიის შესაბამისად. შეხვედრების დროს შეგროვდა როგორც ეკონომიკური ანალიზისთვის საჭირო მონაცემები, ასევე მოხდა საჭიროებების გამოვლენა, ხედვისა და მიზნების ვერსიების შემუშავება. შეხვედრების ორგანიზებისას გათვალისწინებული იქნა გენდერული ბალანსი.

გარდა წინასწარ დაგეგმილი და უშუალო შეხვედრებისა, მომზადდა კითხვარი, რომელიც მასობრივად გავრცელდება ბიზნეს წრეებში, სამოქალაქო საზოგადოებებში, სტუდენტ-ახალგაზრდებში, გავრცელდა სოციალურ ქსელებში. ამ კითხვარით შეგძელით სამოქალაქო აზრის, შეხედულებების, საჭიროებების, იდეებისა და სურვილების დადგენა, შესწავლა, ანალიზი და მოვანდინეთ LED გეგმის ფორმირებისას გათვალისწინება.

გეგმის შედგენის პროცესი მოიცავდა შემდეგი ტიპის სამუშაოების შესრულებას: ინფორმაციის მოძიება-ანალიზი, მუნიციპალიტეტის ზოგადი პროფილის განსაზღვრა, მოსახლეობის გამოკითხვა ანკეტების საშუალებით, გამოკითხვის შედეგების ანალიზი,

თანამშრომლობის ყველაზე წარმატებული ფორმა აღმოჩნდა მხარეთა შორის გამართული დიალოგი და ამ დიალოგის საფუძველზე მხარეთა უმრავლესობით მიღებული გადაწყვეტილება. ერთობლიობაში განხორციელებული მთელი რიგი განხილვების დროს გამოიკვეთა არსებული პოტენციალის გამოყენებისა და გამოწვევების დაძლევის კონცეფცია, რის შედეგადაც ჩამოყალიბდა საერთო ხედვა, მთავარი მიზნები, პრიორიტეტები და მთავარი ღონისძიებები მუნიციპალიტეტის განვითარებისათვის უახლოესი ორი წლის განმავლობაში. მიღებული ინფორმაციების საფუძველზე გეგმის საბოლოო ვერსია შეიქმნა, რომლის პრეზენტაციაც გაიმართა ხარაგაულის მუნიციპალიტეტში. პრეზენტაციის მიზანი იყო მოსახლეობის დაინტერესება, რაც ინიციატივების განხორციელებისთვის საჭირო აქტივობებში მათ მონაწილეობას უზრუნველყოფს.

იყო გამოწვევები, თავიდან რთული აღმოჩნდა პარტნიორულ ურთიერთობებზე საუბარი, შეხვედრების ორგანიზებისას ბიზნეს სექტორის ნაწილი წარმომადგენლები კარჩაკეტილ პოზიციას იკავებდნენ. შეხვედრების შემდეგ ხშირი იყო დამატებითი შეხვედრების ინიციატივები და სატელეფონო კომუნიკაცია ბიზნეს სექტორიდან. პარტნიორობის კიდევ უფრო გაღრმავებისა და ერთობლივი მუშაობისათვის დაიგეგმა რიგი ღონისძიებები, რომლებიც გაწერილია სამოქმედო გეგმის ნაწილში.

6. ადგილობრივი ეკონომიკური ანალიზი

6.1. ადგილობრივი ეკონომიკური სტრუქტურის ანალიზი ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი ეკონომიკა ძირითადად წარმოდგენილია სოფლის მეურნეობის, ტურიზმის, გადამამუშავებელი მრეწველობის, მომსახურების და ვაჭრობის სფეროებით.

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული ბიუროს 2019 წლის 1 ივნისის მონაცემებით, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს 590 რეგისტრირებული საწარმო. ზომის მიხედვით 1 მსხვილ, 5 საშუალო და 584 მცირე საწარმოდ კლასიფიცირდება. ~~ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მოქმედებს ორი ემერჯენსის ტიპის ამბულატორია: დაბა ხარაგაულში 5 საწოლიანი და სოფელ ბორითში 7 საწოლიანი. ასევე, დაბაში მოქმედებს მრავალპროფილური, თანამედროვე ტექნიკით აღჭურვილი 14 საწოლიანი საავადმყოფო. სადაც დასაქმებულია 26 ექიმი, 14 ექთანი, 2 ლაბორანტი, 7 სანიტარი. აქვთ თანამედროვე აღჭურვილობის ლაბორატორია, მუშაობს ექოსკოპისა და რენტგენის კაბინეტები. სოფლებში განთავსებულია 14 საექიმო ამბულატორია, რომელთაგან ოთხი ორბრიგადიანია, სადაც დასაქმებულია 18 ექიმი და 19 ექთანი.~~

პოტენციალი გააჩნია. პირველ რიგში აღსანიშნავია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი, რომელშიც 7 მუნიციპალიტეტია გაერთიანებული და მათ შორის ყველაზე დიდი ტერიტორია ხარაგაულს უჭირავს.

~~მუნიციპალიტეტში განთავსებულია ტურისტული 1 ლაიფბოქსი, სამთო-სათავგადასავლო ტურიზმისთვის მთის ზონაში გაკეთებულია მარკირება და საინფორმაციო მანიშნებლები, მოწყობილია საპიკნიკე და საკემპინგე ადგილები.~~

უკვე ათეულობით წელია სრული დატვირთვით მუშაობს ბალნეოლოგიური კურორტი „სამთა ნუნისი“, რომელიც შედის ზვარის ადმინისტრაციულ ერთეულში. სამკურნალო წყლით დაინტერესებული ადამიანების სიმრავლის პარალელურად სოფ. ნუნისში მოსახლეობამ თავიანთი საცხოვრებელი სახლები გადააკეთეს საოჯახო სასტუმროებად, სადაც, ძირითადად ზაფხულის განმავლობაში, ტურისტების ნაკადი არ წყდება. ნუნისიდან 3 კილომეტრში მდებარეობს ე.წ. „ბერების გამოქვაბული“ რომელიც ასევე საინტერესოა ტურისტული თვალსაზრისით.

ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არაერთი ბუნებრივი გამოქვაბულია. მათ შორის აღსანიშნავია დაბა ხარაგაულში მდებარე ე.წ. „დევის გამოქვაბული“, თუმცა შეასაზამის ინფრასტრუქტურის არქონის გამო, ამ გამოქვაბულში ტურისტების სიმრავლე არ იგრძნობა.

ცენტრალურ მაგისტრალთან ახლოს, სოფ. უბისაში მდებარეობს მე-9 საუკუნის უბისის სამონასტრო კომპლექსი, რომლის გვერდით 2016-2017 წლებში მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით მოეწყო ტურისტული ინფრასტრუქტურა. დაბა ხარაგაულის შესასვლელში მდებარეობს ე.წ. „ცაშეკრულის კანიონი“, რომლის ირგვლივ ინფრასტრუქტურის მოწესრიგების შემდეგ შესაძლებელი იქნება ტურისტების მოზიდვა აღნიშნული კანიონის დასათვალიერებლად.

ტურისტული სეზონიდან გამომდინარე წლის განმავლობაში ხარაგაულში 10 000 ტურისტი ჩამოდის, მათგან 7 000 გამგელები ტურისტია, რომლებიც ცენტრალური საავტომობილო ტრასით გადაადგილდებიან ზღვის ან თბილისის მიმართულებით და ჩერდებიან უბისის სამონასტრო კომპლექსის დასათვალიერებლად, კოზმანის სალოცავის მოსანახულებლად და სხვა. დანარჩენი 3 000 ტურისტი მოდის "ბორჯომ- ხარაგაულის ეროვნულ პარკში".

ხარაგაულში ფუნქციონირებს "ხარაგაულის ისტორიული მუზეუმი", სოფ. ღორეშაში "მემორიალური მუზეუმი". დაბა ხარაგაულშია სასტუმრო "უღელტეხილი", რომელსაც 30 ტურისტის მომსახურება შეუძლია, ასევე საოჯახო სასტუმროა სოფ. მარელისში, რომელიც ემსახურება ეროვნულ პარკში მიმავალ ტურისტებს. საოჯახო სასტუმროებია სოფ. ნუნისში, რითაც ზაფხულობით ნუნისში სამკურნალოდ ჩამოსული ტურისტები სარგებლობენ.

მიუხედავად იმისა, რომ მუნიციპალიტეტს ტურიზმის განვითარების დიდი პოტენციალი აქვს შიდა და საერთაშორისო ტურისტების მოზიდვის თვალსაზრისით, მარკეტინგული ინსტრუმენტების ნაკლებობისა და გამურთავი ტურისტული ინფრასტრუქტურის გამო, ხარაგაულის მიმდინარე ეტაპზე არ განიხილება აქტიურ ტურისტულ ცენტრად.

მუნიციპალიტეტში არსებული ტურისტული მომსახურების ობიექტები (კაფე/ბარები, სასტუმროები და კვების ობიექტები) არსებულ მოთხოვნასთან მიმართებაში დამაკმაყოფილებელი არ არის. პრობლემას წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ~~ტურისტულ რეკრეაციული ზონის~~, გასართობ-გამაჯანსაღებელი სივრცის არ არსებობა, ~~ამასთან~~ შემოსულ სტუმრებს არ აქვთ შესაძლებლობა ისარგებლონ თავისუფალი მოსასვენებელი სივრცით, და სველი წერტილებით. – ტურიზმის სფეროში მიმდინარე ტენდეციებზე დაყრდნობით, მომდევნო წლებში მიმდინარე ინფრასტრუქტურული პროექტების დასრულების პარალელურად მოსალოდნელია ტურისტების ნაკადის ზრდა, რითაც მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის არსებული დისბალანსი კიდევ უფრო თვალშისაცემი და მასშტაბური გახდება.

სოფლის მეურნეობის დარგი წარმოდგენილია 21 მცირე საწარმოთი (დასაქმებულია 95) და 180 საოჯახო ფერმერით, მათ შორის 97 მეფუტკრით. ფერმერული მეურნეობების ძირითადი ნაწილი რეგისტრირებული არ არიან, როგორც საწარმოები. 2023 წლის პირველ იანვრამდე სოფლის მეურნეობის პროდუქციის პირველადი მწარმოებლები გათავისუფლებული არიან დასაბეგრი შემოსავლიდან, აღნიშნული არ ავალდებულებთ, პირველადი პროდუქციის მწარმოებლებს რეგისტრაცია გაუკეთონ თავიანთ საქმიანობას.

~~მუნიციპალიტეტის სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების მთლიანი რაოდენობა შეადგენს 13780 ჰა-ს, რაც მთლიანი ფართობის დაახლოებით 15%-ია (სულ 91 390 ჰა). აქედან მოსახლეობის კერძო საკუთრებაშია 47% (6 421 ჰა). კატეგორიების მიხედვით მიწები შემდეგნაირადაა გადანაწილებული: სახნავი 4 512 ჰა, მრავალწლიანი 1 438 ჰა, სათიბი 547 ჰა და სამოვარი 7 287 ჰა (იხ. დიაგრამა N2.1)~~

მესაქონლეობა — მუნიციპალიტეტში არსებული პირუტყვის მთლიანი რაოდენობა დაახლოებით შეადგენს 18800-ს (მსხვილფეხა პირუტყვი 6 300, ღორი 4 500, 1100 თხა ცხვარი). მესაქონლეობით დაკავებულია 34 ფერმერული მეურნეობა, რომელთა ძირითადი

ნაწილი ახდენს ყველის რეალიზაციას (32 ფერმერი) და წლიურად აწარმოებენ 22.3 ტ ყველს. მეხორციეულ მეურნეობაში ჩაბმულია 2 ფერმერი რომელთა წლიური წარმოება შეადგენს 2 ტონა ხორცს. მეცხოველეობის სხვა მიმართულებები საწარმოო მნიშვნელობით არ გამოიყენება

მეფუტკრეობა—მუნიციპალიტეტის მოსახლეობისთვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და მაღალ შემოსავლიანი დარგია.- ბოლო წლების- სტატისტიკა- მეტყველებს, რომ ფუტკრის მოშენებით დაინტერესებულთა რიცხვი ყოველწლიურად მატულობს. 2013 წელთან შედარებით 2018 წლისათვის სკების რაოდენობა მუნიციპალიტეტში 21%-ით გაიზარდა და 7 063-ის ნაცვლად შეადგინა 9 967 სკა. მუნიციპალიტეტის საუცხოო ბუნებრივი და კლიმატური პირობები და მრავალფეროვანი ფლორა- მთავარი- ხელშემწყობი- ფაქტორია ამ- დარგის განვითარებისათვის.- აქ იგულისხმება- თაფლოვანი- მცენარეების- სიმრავლე და მრავალფეროვნება (აკაცია, წაბლი, ცაცხვი და სხვა). ყოველივე ეს არის- საფუძველი ვაწარმოოთ ორგანოლუპტიკური, ფიზიკური და ქიმიური თვისებებით უმაღლესი ხარისხის, ეკოლოგიურად სუფთა რამდენიმე სახის თაფლი. მუნიციპალიტეტის ფარგლებშიც კი **შესაძლებელია—შესაძლებელია** ფუტკრის მომთაბარეობა, რაც თაფლის მოსავლიანობას რაოდენობრივად მნიშვნელოვნად ზრდის.

მუნიციპალიტეტში წარმოებული პროდუქციის მოცულობას მნიშვნელოვანი წილი უკავია **იმერეთის** რეგიონის მთლიან სასოფლო-სამეურნეო წარმოებაში. ეს განსაკუთრებით ეხება ხილის, თხილის, ხორცისა და ყველის წარმოებას. თუმცა, ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ მათი რაოდენობა გაცილებით მწირია მოთხოვნასთან შედარებით და წარმოებული პროდუქცია ვერ აბალანსებს მუნიციპალიტეტის ბაზრის მოთხოვნებს, განსაკუთრებით ზაფხულის პერიოდში ხდება პროდუქციის გარედან შემოტანა. მუნიციპალიტეტში საექსპორტო პროდუქციის დინამიკა წინა წლებთან შედარებით ზრდის ტენდენციით გამოირჩევა.— აღსანიშნავია კენკროვანი კულტურების ექსპორტის ზრდა, თუმცა დიდ პრობლემას წარმოადგენს სასაწყობე-სამაცივრე მეურნეობების არ არსებობა.

მუნიციპალიტეტში ნაკლებად არის განვითარებული მრეწველობა და გადამამუშავებელი მეურნეობა. ოფიციალური სტატისტიკის მონაცემების თანახმად ხარაგაულში 2018 წელს პროდუქციის გამოშვებამ შეადგინა 7.3 მილიონი ლარი რაც თითქმის იგივეა რაც წინა წლის მაჩვენებელი, რაც რეგიონის იმავე მაჩვენებლის მხოლოდ 0,5%-ია.

ზოგადი ეკონომიკური მონაცემების თანახმად ხარაგაულში დასაქმებულთა რაოდენობა მომატებულია წინა წელთან შედარებით.— ძალიან დაბალია ბიზნესში დაქირავებულთა საშუალოთვიური შრომის ანაზღაურება 124.9 ლარი, რომელიც ქვეყნის საშუალო შრომის ანაზღაურების 25%-ია.

მუნიციპალიტეტის საინვესტიციო პოტენციალი საკმაოდ მაღალია. ბალნეოლოგიური კურორტი წუნისი, მუნიციპალიტეტის და სახელმწიფო საკუთრებაში მრავლად არსებული თავისუფალი მიწა (320 ჰა) და შენობა ნაგებობა(35 ერთეული) სხვადასხვა საინვესტიციო პროექტების განხორციელების საშუალებას იძლევა.

მუნიციპალიტეტის აგროწარმოებისა და სავაჭრო სექტორში არსებულ ბიზნესებს ვერ უზრუნველყოფს თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და ახალი გამოწვევების შესახებ ინფორმაციებით, რაც სტიმულს მისცემდა მეწარმეებს მოეხდინათ წარმოების მოდერნიზაცია, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესება და ახალ ბაზრებზე შესვლა. არ არსებობს სასოფლო-სამეურნეო მიწების საერთო ლაბორატორიული კვლევა, რომელიც ფერმერებისათვის იქნებოდა გზამკვლევი/სახელმძღვანელო სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე შესაბამისი კულტურების განაშენიანებით მეტი ეფექტიანობის მიღებაში.

მუნიციპალიტეტში არსებობს სურსათის ეროვნული სააგენტოს ხარაგაულის სამმართველო და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საინფორმაციო-საკონსულტაციო ცენტრი, რომელიც ადგილობრივ ფერმერებთან პერიოდულად ატარებენ საინფორმაციო სახის შეხვედრებს და ასევე ფერმერებს ინდივიდუალურ

კონსულტაციებსაც უწევენ. ადგილობრივი ეკონომიკის და სხვა დარგის წარმომადგენლებისათვის მსგავსი ტიპის შეხვედრები არ იმართება.

მუნიციპალიტეტში 4 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი მოქმედებს. რაც შეეხება თანამშრომლობას ბიზნეს კომპანიებსა და მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციას შორის- არსებობს ურთიერთობის გარკვეული გამოცდილება. ხშირია მუნიციპალიტეტის მერის ინიციატივით ბიზნესის წარმომადგენლებისა და მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელების შეხვედრები, რომელთა ფარგლებშიც ხდება კონკრეტული შესაძლო დაფინანსების წყაროებზე ინფორმაციის მიწოდება, თუმცა კერძო სექტორი მხოლოდ მსმენელის როლში გამოდის და სათანადო შედეგები არ დგება.

ბიზნეს სექტორთან და სამოქალაქო საზოგადოებებთან შეხვედრებისას მერი თავის გამოსვლებში მუდმივ მზადყოფნას აცხადებს კერძო და საჯარო თანამშრომლობის ჩამოყალიბებაზე, ერთობლივი პროექტების განხორციელებაზე, რომელიც ხელს შეუწყობს კერძო სექტორის წარმომადგენლების კვალიფიკაციის ზრდას, მუნიციპალიტეტის იმიჯის ამაღლებას, საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესებას და ფინანსური წყაროების მოზიდვას.

თანამშრომლობის გაუმჯობესება, მეგობრულ პარტნიორული ურთიერთობების ჩამოყალიბება დაარღვევს ბიზნესის არსებულ კარჩაკატილობას და ერთობლივი ქმედებებით ხელს შეუწყობს ადგილობრივი კერძო სექტორის ზრდას.

ცხრილი N3- ადგილობრივი პარტნიორობის შეფასება

6.3. ბიზნესის ხელშეწყობაზე ორიენტირებული, გამჭვირვალე და კორუფციისგან თავისუფალი ადმინისტრაცია: მუნიციპალიტეტის მერიაში საქმისწარმოება ხორციელდება „ერთი ფანჯრის“, პრინციპით, ფოსტით თუ ხელზე შეტანილი დოკუმენტი რეგისტრირდება მერიის საქმისწარმოების ელექტრონულ სისტემაში, შემცირებულია დოკუმენტბრუნვის დრო. ელექტრონული საქმისწარმოების სისტემით მუნიციპალიტეტი უკავშირდება ყველა სამთავრობო ორგანიზაციას და სხვა საჯარო დაწესებულებებს. მუნიციპალიტეტის მერიის ადმინისტრაცია ახდენს ინფორმაციის **პრაქტიკულად** გამოქვეყნებას. მოქმედებს მერიის ვებ-გვერდი და მერიის დაქვემდებარებაში მყოფი საინფორმაციო სამსახური, რომლებიც ძირითადად ადგილობრივი ხელისუფლების ჩართულობით განხორციელებულ აქტივობებს აშუქებენ. მუნიციპალიტეტის მერიის ეკონომიკის სამსახური ბიზნეს სექტორთან ურთიერთობს მომართვის შემთხვევაში, გასცემს ინფორმაციასა და უწევს კონსულტაციებს ბიზნესის წარმომადგენლებს. განსაკუთრებით დამწყებ მეწარმეებს, უმეტეს შემთხვევაში უძნელდებათ არსებულ საკანონმდებლო ნორმებსა და რეგულაციებზე ინფორმაციის მოძიება.

მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაცია ცდილობს ხელი შეუწყოს ბიზნეს სექტორის განვითარებას სხვადასხვა საქმიანობების განხორციელებით. მიუხედავად ამისა, აღნიშნული საქმიანობები სპონტანური ხასიათისაა, არ არის მოქმედი კონკრეტული სისტემა და არ ეყრდნობა რაიმე სახის სტრატეგიულ დოკუმენტს.

ინფორმაცია მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციის მიერ გამოცხადებული ტენდერების შესახებ განთავსებულია სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ვებ-გვერდზე და ყველა დაინტერესებულ პირს შეუძლია საკუთარი სატენდერო წინადადების წარდგენა. სატენდერო კომისიის საქმიანობა გამჭვირვალეა და ყველა გადაწყვეტილება აიტვირთება სააგენტოს ვებ გვერდზე.

მუნიციპალური ქონების სარგებლობის უფლებით გაცემა ან პრივატიზება ხორციელდება ელექტრონული აუქციონის მეშვეობით, საპრივატიზებო და სარგებლობის უფლებით გასაცემი ქონების მონაცემები თავსდება ფინანსთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოს ოფიციალურ ვებ გვერდზე. ელექტრონულ აუქციონში მონაწილეობის მიღება ნებისმიერ მსურველს შეუძლია.

მუნიციპალიტეტის საკრებულოს სხდომები ღიაა მოქალაქეებისთვის და მათ შეუძლიათ წარმოადგინონ შენიშვნები და ინიციატივები. თუმცა, ბიზნესის წარმომადგენლების

მხრიდან საკრებულოსადმი მიმართვების რაოდენობა საკმაოდ მცირეა. მუნიციპალიტეტში მოქმედებს მერიის დაქვემდებარებაში არსებული გაზეთი, მერიის ვებ გვერდი და საინფორმაციო ცენტრი რომლებიც აქტიურად აშუქებს ადგილობრივ სიახლეებს და მუნიციპალიტეტის მერიისა და საკრებულოს მუშაობას, მუნიციპალიტეტში განიხილება საკითხი შემუშავდეს ბიზნეს ხელშეწყობი პროგრამები. განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს მუნიციპალიტეტის ცნობადობის ზრდას და ინვესტორების დაინტერესებას, შეირჩეს კერძო სექტორთან თანამშრომლობის და ურთიერთობის ფორმები, გაუმჯობესდეს კომუნიკაცია და ინფორმირებულობა სახელმწიფო და დონორი ორგანიზაციების ბიზნესის მხარდაჭერის პროგრამებზე.

ხელისუფლების წარმომადგენლებს შეზღუდული ფინანსური რესურსები და გამოცდილება აქვთ იმისთვის, რათა განახორციელონ ~~ინოვაციური ქმედებები~~ ~~ან მიდგომები~~ ~~ინისიტივები~~ ბიზნესის განვითარების ~~სტიმულირებისთვის~~, ~~რაც კარგად იქნება მორგებული მუნიციპალიტეტის ეკონომიკურ კონტექსტზე და უზრუნველყოფს ადგილობრივი ეკონომიკური პოტენციალის ეფექტურ გამოყენებას.~~ მიუხედავად სახელმწიფო პროგრამების არსებობისა და მათ ვებ—გვერდზე გამოქვეყნებისა განთავსებული მონაცემები არ არის საკმარისი და საჭიროებს დაზუსტებებს. ~~ამასთან~~ მუნიციპალიტეტში მოქმედებს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენლობა, რომლებიც სრულყოფილად ვერ ახდენენ სამინისტროს ხელშეწყობით განსახორციელებელი პროექტებზე მოსახლეობის ინფორმირებას და დაინტერესებას. სახელმწიფო პროგრამებით სარგებლობის პროცედურები ბიუროკრატიულია, ხშირ შემთხვევაში დროში იწელება და კერძო სექტორი არჩევს საკუთარი შეზღუდული რესურსებით განხორციელოს დაწყებული საქმე. ამასთან, ბიზნეს კომპანიების უმეტესობას ინტერნეტ რესურსებთან წვდომა არ აქვთ და საჭიროებენ ინფორმაციის დეალოგის რეჟიმში მიწოდებას.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე და მეზობელი მუნიციპალიტეტების ~~ახლოს~~ არსებული ბანკები და მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები გასცემს სესხებს მცირე ბიზნეს კომპანიებისა და აგროსექტორისთვის 20 000 (7500 ევრომდე) ლარამდე ყოველგვარი გირაოს გარეშე. მოთხოვნა მეტი ოდენობის სესხებზე იზრდება და ბიზნეს კომპანიები სირთულეებს აწყდებიან სესხებისათვის საჭირო გირაოს უზრუნველყოფის თვალსაზრისით. ამასთან, მსხვილი სესხების გაცემა განიხილება ბანკების რეგიონალურ და სათაო ოფისებში. ბანკები სესხებს გასცემენ, როგორც ძირითადი საშუალებების შესაძენად ასევე საოპერაციო ხარჯებისა და საბრუნავი საშუალებებისთვის. ბიზნეს მძიმე ტვირთად აწევს სესხებზე მაღალი საპროცენტო განაკვეთი, ბანკები სესხებს არ გასცემენ სტარტაპერებისთვის, ბიზნეს კომპანიებს უნდა ქონდეთ მინიმუმ 6 თვიანი ბრუნვა.

გარდა საბანკო სექტორისა, დამწყები და არსებული ბიზნესისათვის არსებობს ფინანსებზე წვდომის სხვადასხვა შესაძლებლობები (იხ. დანართი 2-ის ცხრილი 5) რომელთა შორისაა სახელმწიფო პროგრამები სოფლის მეურნეობის დარგში, ეკონომიკის სამინისტროს პროგრამა „აწარმოე საქართველო“, „შეღავათიანი აგროკრედიტი“, საერთაშორისო ორგანიზაცია USAID-ის პროექტი „ზრდა“.

მიუხედავად იმისა, რომ სოფლის მეურნეობის და ინოვაციური მეწარმეობის დარგში არსებობს სხვადასხვა სახის სახელმწიფო პროგრამების, რომლის ფარგლებშიც დამწყებ, მცირე და საშუალო ბიზნესებს აქვთ შესაძლებლობა მოიპოვონ სახელმწიფო დაფინანსება, თუმცა ბიზნეს გეგმების შემუშავებაში ცოდნისა და გამოცდილების არ ქონის გამო დაფინანსებას ვერ ღებულობენ.

პარალელურად იზრდება მოთხოვნა შენობა-ნაგებობებზე, მიწასა და ინფრასტრუქტურაზე.

მერიის ეკონომიკის სამსახური ახორციელებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული მიწების იდენტიფიცირებას, დაურეგისტრირებელი მიწების მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში რეგისტრაციას, საკუთრებაში არსებულის შენობა-ნაგებობების ინვენტარიზაციას. მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში ბარის ზონაში რეგისტრირებულია 250 ჰა სახნავ-სათესი მიწა, 2 ჰა არასასოფლო დანიშნულების მიწა და 28 ერთეული შენობა-ნაგებობა.

მუნიციპალიტეტის სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების მთლიანი რაოდენობა შეადგენს 13 780 ჰა-ს, რაც მთლიანი ფართობის დაახლოებით 15%-ია (სულ 91 390 ჰა). აქედან მოსახლეობის კერძო საკუთრებაშია 47% (6 421 ჰა). კატეგორიების მიხედვით მიწები შემდეგნაირადაა გადანაწილებული: სახნავი 4 512 ჰა, მრავალწლიანი 1 438 ჰა, სათიბი 547 ჰა და სამოვარი 7 287 ჰა (იხ. დანართი 2-ის დიაგრამა 1).

2018 წლისათვის გამოყენებული იქნა სახნავი მიწების 75%. მუნიციპალიტეტის მიწის რესურსების ფონზე გამოყენებული 346 ჰა სახნავი მიწა მნიშვნელოვანი ციფრია (იხ. დანართი 2-ის დიაგრამა N2). მიწის დაუმუშავებლობა ძირითადად გამოწვეულია მცირე ტექნიკასთან ხელმისაწვდომობის პრობლემით და მიგრაციის მაღალი მაჩვენებლით.

მრავალწლიანი ფართობები კულტურების მიხედვით შემდეგნაირადაა განაწილებული: ვენახი 562 ჰა, კურკოვან თესლოვანი ხილი 354 ჰა, კაკლოვანი კულტურები 360 ჰა, სუბტროპიკული ხურმა 132 ჰა და კენკროვანი (მარწყვი, ყოლი) 14 ჰა.

მუნიციპალიტეტის საინვესტიციო პოტენციალი საკმაოდ მაღალია. ბალნეოლოგიური კურორტი წუნისი, მუნიციპალიტეტის და სახელმწიფო საკუთრებაში მრავლად არსებული თავისუფალი მიწა (320 ჰა) და შენობა ნაგებობა (35 ერთეული) სხვადასხვა საინვესტიციო პროექტების განხორციელების საშუალებას იძლევა.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მრავლად სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული თავისუფალი ქონებებიც (-43 ერთეული შენობა-ნაგებობა და 94 ჰა მიწა), დასაბუთებული მოთხოვნის შემთხვევაში გარკვეული ქონებების გადმოცემა ხდება მუნიციპალიტეტზე. სახელმწიფო მის საკუთრებაში არსებულ ქონებას მაღალ, შეუსაბამო საპრივატიზებო ფასს ადებს, რის გამოც მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მათ მიერ ქონების გასხვისება არ განხორციელებულა. — მოთხოვნა ძირითადად მიკროკომპანიებისთვის შესაფერის და იზოლირებულ სავაჭრო-სამუშაო სივრცეებზე არის, საერთო საზიარო ობიექტების გარეშე. მუნიციპალიტეტს აქვს ქონებები რომელიც ამ მოთხოვნებს აკმაყოფილებს და გაცემულია იჯარით (17 ობიექტი), მაგრამ მოთხოვნა უფრო დიდია. საოფისე ფართები ძირითადად კერძო საკუთრებაშია განლაგებული, მაგრამ ფასები იმდენად მაღალია, ბიზნეს კომპანიებს არ აქვთ სახსრები იქირაონ ეს ფართები. მუნიციპალიტეტი გეგმავს შეიქმნას ბიზნეს ინკუბატორი, რომელიც გათვლილი იქნება კერძო ბიზნესის მოთხოვნებზე. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული და სახელმწიფო ქონებები ძირითადად ამორტიზირებულია, ამასთან უმეტესი ნაწილს არასტრატეგიული მდებარეობა აქვს საოფისე, სავაჭრო ფართებისთვის.

მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელობა გეგმავს საინვესტიციო მონაცემების ბაზის შექმნას, სადაც მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებულ ქონებებთან და წინადადებებთან ერთად განთავსებულის იქნება კერძო სექტორის საინვესტიციო წინადადებები. ამასთან აუცილებლობას წარმოადგენს მცირე საწარმო-საოფისე ფართებზე ხელმისაწვდომობის ზრდა.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ მუნიციპალიტეტი მცირემიწიანია და არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწები დაბალ მოსავლიანია ზოგიერთი კულტურისთვის. აგროსექტორის განვითარებისა, მიწების რაციონალურად გამოყენებისთვის და კულტურების სწორად შესარჩევად მნიშვნელოვანია ნიადაგის ლაბორატორიული კვლევების ჩატარება.

სექტორმა შეძლოს ბიზნესის განვითარებისათვის საჭირო დამხარების მიღება მუნიციპალიტეტში, ასევე, მეწარმეებს ჰქონდეთ შეგრძნება, რომ მათი საჭიროებები გათვალისწინებული და განხილული იქნება მიუკერძოებლად და ობიექტურად, რითაც ხელი შეეწყობა მუნიციპალიტეტის მზაობას, გამოხატოს ბიზნესისადმი მეგობრული დამოკიდებულება და მოქმედებდეს საზოგადოებრივი ინტერესების გათვალისწინებით. ბიზნესის წარმომადგენლები აცხადებენ, რომ მიუხედავად იმისა, რომ გარკვეული ბიუროკრატიული ბარიერები მოხსნილია ჯერ კიდევ არსებობს რიგი რეგულაციები და ადმინისტრაციული წესები. ყველაზე დიდი პრობლემაა მშენებლობის ნებართვის მისაღებად ყველა პროცედურის გავლა. ამ სფეროში არარსებობს კოორდინაცია უწყებებს შორის და სხვადასხვა უწყება ითხოვს ერთიდაიგივე ინფორმაციის წარდგენას. თითოეულ ცალკეულ დამტკიცებას დროს ღირდება და მშენებლობის ნებართვაზე განაცხადების განხილვა არ ხდება ერთდროულად ყველა პასუხისმგებელი უწყების მიერ, მომდევნო უწყება ელოდება წინა უწყების განხილვის შედეგს. ამასთან, გარკვეული დაბრკოლებებით მიმდინარეობს მიწისა და ქონების რეგისტრაციისთვის საჭირო დოკუმენტაციის მომზადება და გაცემა.

–ადგილობრივი მნიშვნელობის გადასახადს წარმოადგენს ქონების გადასახადი, რომლის განაკვეთს განსაზღვრავს ადგილობრივი თვითმმართველობა. ასევე, მუნიციპალურ დონეზე რეგულირდება ადგილობრივი მოსაკრებლების შემოღება გაუქმებისა და ადმინისტრირების საკითხები. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტში სამი სახის ადგილობრივი მოსაკრებელი არსებობს, ესენია: დასუფთავების, მშენებლობის ნებართვის და სათამაშო ბიზნესის.

6.7. უნარები და ადამიანური კაპიტალი, ჩართულობა: ინკლუზიური ეკონომიკური ზრდის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანეს ფაქტორს წარმოადგენს ადამიანური რესურსების განვითარება და არსებული პოტენციალის მაქსიმალურად ეფექტიანი გამოყენება. სწრაფი ეკონომიკური ზრდა მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლების და სიღარიბის შემცირების წინაპირობაა; ამავე დროს ადამიანური კაპიტალის განვითარებისთვის აუცილებელია თანაბარი შესაძლებლობების შექმნა ხარისხიანი სერვისების უზრუნველყოფით. სიღარიბის დასაძლევად სოციალურ დახმარებებზე ბევრად ეფექტიანია ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის ხელშეწყობა და სამუშაო ძალის სრულფასოვანი ჩართულობა ინკლუზიურ ზრდაში. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტში არ არსებობს გადამზადების სასწავლო ცენტრები, პროგრამები, განსაკუთრებით, ბიზნეს უნარ-ჩვევებში, ვიწრო სპეციალობებში, არ არსებობს დასაქმების უნარების შეძენის საგანმანათლებლო რესურსი. ტურიზმის განვითარება ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის მთავარი პრიორიტეტია, თუმცა ამ კუთხით კვალიფიკური კადრების დეფიციტია. დასაქმებულებს განათლება აქვთ ისეთ სფეროებში, რომლებზეც შრომის ბაზარზე მოთხოვნა ნაკლებია. ასევე, როგორც მთელი საქართველოს მასშტაბით ხარაგაულის მუნიციპალიტეტში მწვავე საკითხად დგას მიგრაციის (გარე და შიდა) პროცესი, ადამიანური რესურსების გადინება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიიდან, ამავე დროს, არასაკმარისია სათანადო პროფესიული განათლების მქონე ადგილობრივი სამუშაო ძალა იმ ადგილების შესავსებად, რომლებსაც პროფესიული კვალიფიკაცია სჭირდება. უმუშევართა დღევანდელი მაჩვენებელი ასახავს ადამიანური რესურსების განვითარების აუცილებლობას. ეკონომიკური განვითარება მიმართული უნდა იყოს ადამიანური რესურსების შესაძლებლობის ამაღლებაზე, განსაკუთრებით ახალგაზრდების, დაბალი კვალიფიკაციის მქონე პირების შრომის ბაზარზე, მიგრაციის პროცესის შეჩერებაზე, დისკრიმინაციის საფრთხის წინაშე მყოფი შშმ პირების შესაძლებლობების განვითარებაზე. მუნიციპალიტეტისათვის მნიშვნელოვანია მოთხოვნადი პროფესიის კადრების მოკლევადიანი მომზადება/გადამზადების ტრენინგ-კურსების განხორციელება, უმუშევართა აღრიცხვის ერთიანი მუნიციპალური მონაცემთა ბაზის შექმნა, რაც ხელს

შეუწყობს სამუშაო ადგილების შექმნას, მოსახლეობის ცხოვრების დონის გაუმჯობესებას, სამუშაო ძალის სრულფასოვან ჩართულობას ინკლუზიურ ზრდაში და შეჩერდება კვალიფიციური კადრების გადინება მუნიციპალიტეტიდან.

ცხრილი N7. უნარ-ჩვევებთან დაკავშირებული მდგომარეობა

გადაიქცეს მიმზიდველ ადგილად საცხოვრებლად, სამუშაოდ, ტურისტული და ინვესტირების თვალსაზრისით რეგიონის სხვა მუნიციპალიტეტებთან შედარებით. ადგილმდებარეობის ფაქტორი მნიშვნელოვანია არსებული ბიზნესის გაფართოებისა და ახალი ბიზნეს კომპანიების მოზიდვისთვის. ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციამ მსხვილი ინვესტიცია განახორციელა ფიზიკური და ბუნებრივი გარემოსა და ცხოვრების ხარისხის გასაუმჯობესებლად.

ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის მიმზიდველობის ერთ-ერთი განმაპირობებელი ფაქტორი ქვეყნის მასშტაბით დაკავებული სტრატეგიული მდებარეობაა, რაც გამოიხატება რომ აქ გადის ქვეყნის ძირითადი სარკინიგზო და საავტომობილო მაგისტრალები.

~~უკვე ათეულობით წელია სრული დატვირთვით მუშაობს ბალნეოლოგიური კურორტი „სამთა-წუნისი“, რომელიც შედის ზვარის ადმინისტრაციულ ერთეულში. სამკურნალო წყლით დაინტერესებული ადამიანების სიმრავლის პარალელურად სოფ. წუნისში მოსახლეობამ თავიანთი საცხოვრებელი სახლები გადააკეთეს საოჯახო სასტუმროებად, სადაც, ძირითადად ზაფხულის განმავლობაში, ტურისტების ნაკადი არ წყდება. წუნისიდან 3 კილომეტრში მდებარეობს ე.წ. „ბერების გამოქვაბული“, რომელიც ასევე საინტერესოა ტურისტული თვალსაზრისით.~~

მიუხედავად ზემოთხსენებული დადებითი მხარეებისა, სამუშაო ადგილების სიმცირე უარყოფით გავლენას ახდენს მუნიციპალიტეტის მიმზიდველობაზე. ინტერნეტ რესურსები ნაკლებადაა გამოყენებული მუნიციპალიტეტის პოპულარიზაციის მიზნით და მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციას არ გააჩნია მარკეტინგული სტრატეგია მუნიციპალიტეტის ტურისტული და საინვესტიციო თვალსაზრისით პოპულარიზაციის გასაზრდელად.

გარე პოზიციონირებისა და მარკეტინგის, ზოგადად ეკონომიკური პოტენციალის ზრდისათვის ბიზნესის ხელისშემშლელ ფაქტორებია: საექსპორტო ბაზრებზე ინფორმაციის არ ქონა, ადგილობრივი პროდუქციისა და სერვისის არასაკმარისი ცნობადობა, ხარისხის საერთაშორისო მოთხოვნებთან შეუსაბამობა, არასათანადო სავაჭრო-ლოჯისტიკური ინფრასტრუქტურა, არაკვალიფიციური კადრები. ამ მიმართულებით გამოუყენებელია ქართული დიასპორის პოტენციალი, რომელსაც შეუძლია აქტიური მხარდაჭერა გაუწიოს მუნიციპალიტეტს, როგორც ერთობლივი ეკონომიკური პროექტების განხორციელების, ქართული პროდუქციის პოპულარიზაციის, ისე მათი მიმღები ქვეყნების ბიზნეს-სუბიექტებთან ეკონომიკური კავშირების დამყარების, მუნიციპალიტეტების დამდობილების ხელშეწყობის და სხვ. გზით.

7. მუნიციპალიტეტის SWOT ანალიზი

ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
<ul style="list-style-type: none"> მდიდარი წიაღისეული და ბუნებრივი რესურსები; ტურიზმის განვითარების პერსპექტივა-ზომიერი კლიმატი, ბუნებრივი გარემო, სამკურნალო ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობა; ისტორიულ-კულტურული ძეგლების მრავალფეროვნება; 	<ul style="list-style-type: none"> შრომის დაბალი ანაზღაურება, რაც იწვევს სამუშაო ძალის გადინებას მუნიციპალიტეტიდან; კომერციული კრედიტების სიმცირე და კაპიტალის ალტერნატიული წყაროების არარსებობა; ფართოდ ხელმისაწვდომი საინფორმაციო ბაზის არ არსებობა საინვესტიციო შესაძლებლობებზე;

- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted Table
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Indent: Left: 0.08", Right: -0.04", Line spacing: single, Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.25" + Indent at: 0.5"

<ul style="list-style-type: none"> • მნიშვნელოვანი ისტორიული და ბუნებრივი ძეგლები: უბისა, ჩხერის ციხე, რკინის ჯვარი, დევის ხერელი; • საფეხმავლო, საცხენოსნო, სარკინიგზო, კულტურულ-საგანმანათლებლო, მომლოცველობითი და სათავგადასავლო-აღმოჩენითი ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობა; • სოფლის მეურნეობის ზრდის ტენდენცია, აგროტურიზმის განვითარებისათვის სათანადო რესურსი არსებობა; • მუნიციპალიტეტისათვის 8 სოფლისათვის მაღალმთიანი დასახლების სტატუსის მინიჭება და მათზე გავრცელებული საგადასახადო და სოციალური შედეგები; • მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელობის სრული მზაობა ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობისათვის; 	<ul style="list-style-type: none"> • მუნიციპალიტეტის ტურისტული პოტენციალის არასაკმარისი ცნობადობა და პოპულარიზაცია; • ტურისტული მომსახურების დაბალი დონე • ფაქტობრივი უმუშევრობის მაღალი მაჩვენებლები და დასაქმების მწირი შესაძლებლობები ადგილობრივი მოსახლეობისათვის, შრომისუნარიანი კადრების მიგრაცია; • არასაკმარისი მუნიციპალური სერვისები; • ნაკლებად ხელმისაწვდომი სასოფლო სამეურნეო ტექნიკა და სერვისები; • სუსტი კომუნიკაცია კერძო და საჯარო სექტორებს შორის, კერძო სექტორის დაბალი დაინტერესების გამო; • სამეწარმეო განათლების არასთანადო დონე; • მეცხოველეობის დარგი დაბალ პროდუქტიულობა;
<p>შესაძლებლობები</p> <ul style="list-style-type: none"> • სახელმწიფო და საერთაშორისო ორგანიზაციების ხელშეწყობი პროგრამები სოფლის მეურნეობის დარგში; • მცირე და საშუალო მეწარმეობის ხელშეწყობი სახელმწიფო პროგრამები; • ტურისტების ზრდის მაღალი ტენდენცია; • მსოფლიოში სოფლის მეურნეობის პროდუქტზე მზარდი მოთხოვნა; • ლიბერალური საგადასახადო პოლიტიკა და ბიზნესის დაწყების სიოილე; 	<p>საფრთხეები</p> <ul style="list-style-type: none"> • გარემოს დაბინძურების რისკები; • სტიქიური მოვლენები; • შრომისუნარიანი და პროდუქტული მოსახლეობის მიგრაციის მაღალი დონე; • სოფლის მეურნეობაში გავრცელებული მავნებლები (ფაროსანა) და მცენარეთა/პირუტყვთა დაავადებები; • იმპორტირებულ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტზე დაბალი ფასი;

- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Indent: Left: 0.25", Right: -0.04", Line spacing: single
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Indent: Left: 0.08", Right: -0.04", Line spacing: single, Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.25" + Indent at: 0.5"
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: List Paragraph, Indent: Left: 0.08", Right: -0.04", Line spacing: single, Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.25" + Indent at: 0.5"
- Formatted: List Paragraph, Right: -0.04", Line spacing: single, Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.25" + Indent at: 0.5"
- Formatted: Indent: Left: 0", Right: -0.04"
- Formatted: Indent: Left: 0", Right: -0.04", Line spacing: single

SWOT ~~ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკის SWOT ანალიზი შემუშავდა ადგილობრივი პარტნიორობის აქტიური ჩართულობით გეგმის სამუშაო ჯგუფის მიერ: ანალიზის საფუძველზე მუნიციპალიტეტის მიერ შესაძლებელი გახდა ჩამოყალიბებული ადგილობრივი ეკონომიკის SWOT ანალიზი, ის ძლიერი და სუსტი მხარეები, შესაძლებლობები და საფრთხეები, რომელიც მოიცავს მთლიან ადგილობრივ არეალს და აღნიშნულით გამოვლენილ იქნა ეკონომიკის მამოძრავებლები, რომელიც მოიცავს ადგილობრივ ეკონომიკას და გამოყენებულ იქნა მუნიციპალიტეტის მიერ საერთო ხედვისა და სტრატეგიული მიზნების ჩამოყალიბების დროს. ანალიზზე დაყრდნობით შემუშავებული გეგმის ღონისძიებები მიმართულია ტურიზმის, სოფლის მეურნეობისა და მეწარმეობის განვითარებისკენ. მუნიციპალიტეტს ძლიერ მხარეებზე დაყრდნობით აქვს იმის შესაძლებლობა, რომ ხელი შეუწყოს ტურისტების ზრდის ტენდენციას, ინვესტორების დაინტერესებასა და მოზიდვას, სოფლის მეურნეობის განვითარებას, მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობას. მუნიციპალიტეტს გააჩნია იმის რესურსი, რომ ძლიერი მხარისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით აღმოფხვრას ის სუსტი მხარეები, რაც ძირითადად მოიცავს: უმუშევრობის მაღალ მაჩვენებელს, კომერციული კრედიტების სიძვირეს, ინვესტიციების დაბალ მაჩვენებელს, ტურისტული პოტენციალის არასაკმარისობასა და ცნობადობას.~~

ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის — საქართველოს სატრანსპორტო და სარკინოგზო მაგისტრალთან სიახლოვე, მცირე და საშუალო მეწარმეობისა და სოფლის მეურნეობის ხელშეწყობი სახელმწიფო და საერთაშორისო პროგრამები და პროექტები, მსოფლიოში და ქვეყანაში ტურისტების ზრდის მაღალი ტენდენცია, ქვეყნის საგადასახადო და საინვესტიციო პოლიტიკა, საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციები მნიშვნელოვანი

შესაძლებლობაა მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარების სუსტი მხარეების დასაძლევად. მათ შორის: მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი ეკონომიკური აქტივობის ერთობლივი ქმედებები—აუცილებელია—მიმართული იქნას—ისეთი ღონისძიებების განსახორციელებლად, რომლებიც ადგილობრივი ძლიერი მხარეების გათვალისწინებით მოახდენენ სუსტი მხარეების დაძლევას, გათვალისწინებული იქნება გარე ფაქტორები და საფრთხეები.

- მნიშვნელოვანი ფართობის აუთვისებელი ტერიტორიები/მიწები და შენობა-ნაგებობები;
- ინვესტიციების დაბალ მაჩვენებელს;
- ტურისტული პოტენციალის არასაკმარისობასა და ცნობადობას. ფინანსურ რესურსებზე შეზღუდული ხელმისაწვდომობა;
- ფერმერული მეურნეობების განვითარების დაბალი დონე (ფერმერების უმრავლესობა იღწვის საარსებო ან ნახევრადკომერციული ბიზნესის შესანარჩუნებლად);
- დასაქმების შესაძლებლობათა სიმწირე;
- ფინანსურ რესურსებზე შეზღუდული ხელმისაწვდომობა;
- მცირე მოცულობის ინვესტიციები სოფლის მეურნეობასა და მასთან დაკავშირებულ სექტორებში;
- მუნიციპალიტეტის ცნობადობის ნაკლებობა და საერთაშორისო პარტნიორების სიმცირე;
- საკონსულტაციო მომსახურებაზე შეზღუდული ხელმისაწვდომობა; ახალი ტექნოლოგიების სიმწირე;
- ადგილობრივი კერძო სექტორის პასიურობა საჯარო სექტორთან დიალოგსა და ურთიერთობებში.

მუნიციპალიტეტის მთავარი მიზანი: თუ რისი მიღწევა სურს ადგილობრივად ზრდის, განვითარებისა და დასაქმების თვალსაზრისით და გეგმის განხორციელების შედეგად, მიიღწევა იმის აღწერით, თუ როგორ ეკონომიკურ მომავალს ისურვებდნენ დაინტერესებული მხარეები ადგილობრივი მუნიციპალიტეტისათვის. სწორედ ამ ხედვის საფუძველზე გაიწერა გეგმის მიზნები, ღონისძიებები და განსახორციელებელი პროექტები. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური სტრუქტურის, SWOT ანალიზისა და თემატური ბლოკების გათვალისწინებით, შემუშავებულ იქნა ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარების ხედვა და სტრატეგიული მიზნები.

Commented [MOU5]: დიდი ტექსტია. აქ უნდა იყოს ძირითადი დასკვნები, რომლებიდანაც გამოვა ხედვა და მიზნები

ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკის სტრუქტურის, თითოეული თემატური ბლოკისა და SWOT ანალიზის გათვალისწინებით, ყველა დაინტერესებული პირის ჩართულობით შემუშავებულ იქნა ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარების ხედვა და სტრატეგიული მიზნები.

Commented [MOU6]: დიდი ტექსტია. აქ უნდა იყოს ძირითადი დასკვნები, რომლებიდანაც გამოვა ხედვა და მიზნები

8. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ხედვა და სტრატეგიული მიზნები

სტრატეგიული ხედვა

ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი განვითარებული ტურისტული ინფრასტრუქტურითა და დივერსიფიცირებული ეკონომიკით მიმზიდველი ადგილია სტუმრობის, სამუშაოდ და ბიზნესის საკეთებლად.

სტრატეგიული მიზნები:

- მუნიციპალიტეტის ცნობადობის ამაღლება;

- ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება ტურისტული პოტენციალის ზრდის ხელშეწყობა;
- სამეწარმეო გარემოს განვითარება, აგრეთვე მომსახურების და ადგილობრივი პროდუქციის პოპულარიზაცია;

Commented [MOU7]: ჩემი აზრით დარჩენილი ფრაგვს წაშლილსაც. თუ არ მეთანხმებით შეგიძლია შეცვალოთ, ოღონდ წინადადება

Commented [JB8R7]: ვეთანხმებით თქვენს მოსაზრებას

Formatted: Font: Sylfaen

Formatted: Font: Not Bold

Commented [MOU9]: აქტივობები რომლებიც ამ მიზნის ქვეშ ხორციელდება არ ეხება აქ ჩამოთვლილ ყველა თემას. რაც დავტოვე მოიცავს ყველა ფრაზას თუ არ ეთანხმებით იმოქმედეთ როგორც ზემოთ

Formatted: Font: Sylfaen

Formatted: Font: Not Bold

9. სამოქმედო გეგმა

ცხრილი N1. სამოქმედო გეგმა

თემატური ბლოკები	მთავარი მიზნები	ქმედებები	ხანგრძლივობა (დაწყება/დასრულება)	მონაწილე პარტნიორები	საორიენტაციო ღირებულება ეროვნულ ვალუტაში (ექვივალენტი ევროში)	მონიტორინგის მაჩვენებლები / მყისიერი შედეგების ინდიკატორები (Output (Product) indicators and targets)	შედეგები / საბოლოო შედეგების ინდიკატორები (Outcome (Result) Indicators and targets)
გარე პოზიციონირება და მარკეტინგი	1. მუნიციპალიტეტის ცნობადობის ამაღლება	1.1. მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებულ ქონებაზე ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრის შექმნა	01.03.2020 01.07.2020	ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის მერია, ხარაგაულის საკრებულო, ტურიზმის ეროვნული სააგენტო	70000 ლარი 24560 ევრო	მოწყობილია საინფორმაციო ცენტრი/მოწყობილი ტურიზმის ცენტრის პროექტთან შესაბამისობაში	ტურისტებისა და ვიზიტორებისთვის საინფორმაციო მომსახურება ხდება ერთ სივრცეში; ტუროპერატორებთან დამყარებულია მჭიდრო კავშირები; მუნიციპალიტეტში ტურისტების რაოდენობა გაზარდილია/საინფორმაციო ცენტრით მოსარგებლე რაოდენობა; ტურისტების კმაყოფილების ხარისხის ზრდა; ტურისტულ ობიექტებში მოსარგებლე რაოდენობა; ტურიზმის ცენტრით მოსარგებლე რაოდენობა დინამიკაში

Commented [MOU10]: დასაფორმებელია. ზოგიერთ ადგილას დარჩენილია სხვა ფრაზები. მაგალითად 1.1.-ის შედეგების ინდიკატორებში

Formatted: Left: 1", Right: 1", Top: 1", Bottom: 1", Width: 11.68", Height: 8.26"

Commented [MOU11]: 1.1. უფრო მე-2 მიზნის შესაბამისია და ჯობია იქ გადავიდეს.

ინდიკატორები ჯობია იყოს კონკრეტული, მაგრამ შესრულებადი. რადგან აუდიტი შეამოწმებს რამდენად რეალურად შესრულდა ისინი

Formatted: Indent: Left: 0", Right: -0.04", Line spacing: single

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted Table

Commented [MOU13]: ჯობია ინდიკატორებს გადახედოთ: საჭირო ეწეროს რა გაკეთდება და რე საბოლოოდ რა შედეგს მივიღებთ/ორმულირებებიც უკეთესად არის ჩამოსაყალიბებელი

Formatted: Font: 9 pt

Commented [MOU12]: ნდა ეწეროთ თვე და წელი.

გეგმა უნდა იყოს ზუსტად 24 თვე

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

მარხების ასოციაცია, ადგილო ბრიფი მენარმეგობი

3.ფინანსური ხელმისაწვდომობა;	რიფო	ახალი					<u>- გაზრდილია სამუშაო ადგილები და დასაქმებულთა რაოდენობა;</u>	
	პროდუქციის პოპულარობა	საწარმო-საოფისე ფართების					<u>- ახალი და გაფართოებული საწარმოების რაოდენობა;</u> <u>- გაზრდილია დასაქმებულების რაოდენობა;</u>	
5.გარე პოზიციონირება და მარკეტინგი;		ხელმისაწვდომობის ზრდით						
		3.2. ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარობის ხელშეწყობის ღონისძიებების გატარება.	2020-2021	ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი; დონორი ორგანიზაცია; საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	30000ლარი 10300 ევრო	1.მოწყობილია გამოფენა-გაყიდვები. 2.რეალიზებულია ადგილობრივი ნაწარმი. 3.მომზადებულია საინფორმაციო და სარეკლამო მასალები,ბუკლეტები.	საბოლოო შედეგი: 1.გაზრდილია საერთაშორისო ბაზარზე ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის ცნობადობა; 2.მოზიდულია ინვესტიციები. 3.გაზრდილია მუნიციპალიტეტის პოპულარობა და ცნობადობა; 4.გაზრდილია პოტენციური ინვესტორების ინფორმირებულობა და დაინტერესება;	
		3.3. საინფორმაციო/საკონსულტაციო ცენტრის შექმნა		ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი; ბიზნეს სექტორი	25 000ლარი; 7500 ევრო	მყისიერი შედეგი: 1.გახსნილია საინფორმაციო/საკონსულტაციო ცენტრი, რომელიც ადგილობრივ დამწყებ და არსებულ ბიზნეს უწყეს კონსულტაციას ახალი ბიზნესის ან არსებული ბიზნესის გაფართოებისათვის. 2.დაგეგმილია მრავალი მაგიდების და დისკუსიების ორგანიზება.	საბოლოო შედეგი: 1.ინფორმირებულია ბიზნეს სექტორის წარმომადგენლები; 2.სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში არსებულ შესაძლებლობებზე. 3.გაზრდილია ინვესტიციების მოცულობა. ს/შ ინდიკატორი: 1.ინფორმირებული ბიზნესმენების რაოდენობა; 2.ბიზნეს კონსულტანტების რაოდენობა.	

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: List Paragraph, Right: -0.04", Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.25" + Indent at: 0.5"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted

10. დაფინანსების სქემა

ცხრილი 2. დაფინანსების სქემა.

ღონისძიებები	საორიენტაციო ღირებულება	დაფინანსების წყარო				წყვეტა დაფინანსებაში	შენიშვნები
		ადგილობრივი ბიუჯეტი	მაგალი დონის ბიუჯეტი	ბიზნესი	დონორები		
1.1. მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებულ ქონებაზე ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრის შექმნა	60 000 ლარი 19700 ევრო	60 000 ლარი 19000 ევრო					
1.2. ხარაგაულში წარმოებული პროდუქციის ფესტივალებისა და სახალხო დღესასწაულის მოწყობა	100 000 ლარი 34 482 ევრო	60000 ლარი 19000 ევრო		20000 ლარი 6800 ევრო	20000 ლარი 6800 ევრო		
2.1. 1. ტურისტებისათვის მიმზიდველი ინფრასტრუქტურული ობიექტების მოწყობა	2000000 ლარი 645161 ევრო	300000 ლარი 96774 ევრო		300000 ლარი 96774 ევრო	1400000 ლარი 451661 ევრო		
2.2. ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ტურისტული პოტენციალის მქონე ღირსშესანიშნაობების ინვენტარიზაცია	11 000 ლარი 3700 ევრო	4000 ლარი 1290 ევრო			7000 ლარი 2300 ევრო		
3.1. სტარტაპებისა და არსებული ბიზნესის ხელშეწყობა ახალი საწარმო-საოფისე ფართების ხელმისაწვდომობის ზრდით	65000 ლარი 21000 ევრო	65000 ლარი 21000 ევრო					
3.2. ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობი ღონისძიებების გატარება.	30000 ლარი 10300 ევრო	10000 ლარი 3225 ევრო			20000 ლარი 6415 ევრო		
3.3. საინფორმაციო/საკონსულტაციო ცენტრის შექმნა	25 000 ლარი; 7500 ევრო	25 000 ლარი; 7500 ევრო					
ჯამი	2291000 ლარი; 741843 ევრო	524000 ლარი 167689 ევრო		320000 ლარი 103574 ევრო	1447000 ლარი 467176 ევრო		

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Indent: Left: 0", Right: -0.04", Space After: 0 pt, Line spacing: single

11. მონიტორინგის ინდიკატორები და მექანიზმები

გეგმაში გაწერილ საქმიანობებზე პასუხისმგებელი პირები (ძირითადად მუნიციპალიტეტის თანამშრომლები) კვარტალში ერთხელ ოფიცერს წარუდგენენ საკუთარ ანგარიშს. ოფიცერი მოაზრადებს საერთო ანგარიშს, რომელსაც წარუდგენს პირველ რიგში მონიტორინგის კომიტეტს და საბოლოოდ ადგილობრივ პარტნიორობას. პარტნიორობა შეაფასებს მიღწეულ პროგრესს და გარკვეული დაბრკოლებების, გაუთვალისწინებელი გარემოებების არსებობის შემთხვევაში შეიმუშავებს და განხორციელებს შესაბამის ინტერვენციებს. მონიტორინგის ეფექტურად განხორციელების მიზნით შეიმუშავებული და გამოყენებული იქნება სპეციალური ფორმა, რომელშიც ნათლად გამოჩნდება მიმდინარე პროგრესი გეგმით გათვალისწინებული საქმიანობების, ინდიკატორებისა და კრიტერიუმების შესაბამისად. 6 თვეში ერთხელ, მუნიციპალიტეტი გაწეული საქმიანობების ანგარიშს წარუდგენს „მეურბი ეკონომიკური ზრდისთვის“ სამდივნოს.

ცხრილი N3. განხორციელების გრაფიკი/მონიტორინგის გეგმა

ქმედება	ხანგრძლივობა (დაწყება/დასრულება)	მოსალოდნელი შედეგები თვე 1-6	მოსალოდნელი შედეგები თვე 7-12	მოსალოდნელი შედეგები თვე 13-18	მოსალოდნელი შედეგები თვე 19-24
მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებულ ქონებაზე ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრის შექმნა	04/2020-12/2021		ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრის შენობის პროექტირების შესყიდვა და ტენდერის გამოცხადება		პროექტით გათვალისწინებული სარემონტო სამშენებლო სამუშაოები და ინვენტარი შესყიდვა
ყოველწლიური თემატური ფესტივალების ორგანიზება	04/2020-12/2021წ	დაგეგმილი და განხორციელებულია თემატური ფესტივალები	დაგეგმილი და განხორციელებულია თემატური ფესტივალები	დაგეგმილი და განხორციელებულია თემატური ფესტივალები	დაგეგმილი და განხორციელებულია თემატური ფესტივალები
ხარაგაულში წარმოებული პროდუქციისა და სახალხო დღესასწაულის მოწყობა	04/2020-12/2021		მერიის შესაბამისი სამსახურების და ადგილობრივი მეწარმეების მონაწილეობით მოეწყო ადგილობრივი წარმოებული პროდუქციის ფესტივალი	კერძო სექტორის პარტნიორობით შეიქმნა სამუშაო ჯგუფი და შეიმუშავდა სამოქმედო გეგმა, დაიგეგმა განხორციელების ეტაპები	მოეწყო ადგილობრივი წარმოებული პროდუქციის ფესტივალი და სახალხო დღესასწაული

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Commented [MOU14]: მიუთითეთ თვეები

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Centered, Right: -0.04"

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Right: -0.04", Space After: 0 pt, Line spacing: single

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Centered, Right: -0.04"

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Right: -0.04"

Formatted: Centered, Right: -0.04"

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Font: 9 pt

Formatted: Right: -0.04"

მოწყობა მღვიმეების მიმდებარე ტერიტორიასა და ცენტრალური პარკის ტერიტორიაზე.		ტენდერი შენობის რეაბილიტაციის მიზნით	დაბანაკებისათვის ინფრასტრუქტურა.	სკაუტური ბანაკები	დაბანაკებულია.
ტურისტული და საინვესტიციო ობიექტების, ადგილების ინვენტარიზაცია, მონიშვნა და საინფორმაციო მასალების განთავსება გუგლ რუკაზე	04/2020-12/2021	მოძიებულია 10	მოძიებულია 15	მოძიებულია 20	მოძიებულია 25
ხარაგაული მუნიციპალიტეტის ახალი ტურისტული მიმართულებების პოტენციალის კვლევა. ახალი ტურისტული მარშრუტების შემუშავება და მათი შეთავაზება ტურიზმის სექტორის შესაბამისი წარმომადგენლებისთვის.	05/2020-12/2021	შექმნილია სამუშაო ჯგუფი და დაწყებულია სხვადასხვა ტურისტული მიმართულების პოტენციალის კვლევა.	მოკვლეულია სხვადასხვა ტურისტული მიმართულების განვითარების პოტენციალი და შემუშავებულია ახალი ტურისტული მარშრუტები.	მიმდინარეობს ტურისტული შესაძლებლობებისა და შემუშავებული მარშრუტების პოპულარიზაცია და შეთავაზება ტურიზმის სექტორის შესაბამის წარმომადგენლებსთვის.	მოკვლეულია და შეთავაზებულია ტურისტული შესაძლებლობის
მთელი ბიუჯეტის დახარჯული % (საორიენტაციო)	100%	25%	25%	25%	25%

- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Right: -0.04"
- Formatted: Centered, Right: -0.04"
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Right: -0.04"
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Right: -0.04"
- Formatted: Centered, Right: -0.04"
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Right: -0.04"
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Right: -0.04"
- Formatted: Centered, Right: -0.04"
- Formatted: Font: 9 pt
- Formatted: Right: -0.04"
- Formatted: Centered, Right: -0.04"

Formatted: Indent: Left: 0", Right: -0.04", Space After: 0 pt, Line spacing: single

|